

เอกสารวิชาการฉบับที่ xx/๒๕๕๕

Technical Paper No. xx/2012

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงของ
องค์กรและชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

**Socio-Economic Factors on Participation of Local Institutions
on Coastal Fisheries Management in Petchaburi Province**

วันทนา เจนกิกโกศล

Wantana Chankitkosol

รังสิมันต์ บัวทอง

Rangsimant Buatong

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล

Marine Fisheries Research and Development Bureau

กรมประมง

Department of Fisheries

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Ministry of Agriculture and Cooperatives

เอกสารวิชาการฉบับที่ xx/๒๕๕๕

Technical Paper No. xx/2012

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงของ
องค์กรและชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

**Socio-Economic Factors on Participation of Local Institutions
on Coastal Fisheries Management in Petchaburi Province**

วันทนา เจนกิจโกศล

Wantana Chankitkosol

รังสิมันต์ บัวทอง

Rangsimant Buatong

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนบน
(สมุทรปราการ)

Upper Gulf Marine Fisheries Research
and Development Center (Samut Prakan)

สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประมงทะเล

Marine Fisheries Research and Technological

Development Institute

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล

Marine Fisheries Research and Development Bureau

กรมประมง

Department of Fisheries

๒๕๕๕

2012

รหัสทะเบียนวิจัย 54-0407-54003

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
วัตถุประสงค์	4
วิธีการศึกษา	4
1. สถานที่ดำเนินการ	4
2. ระยะเวลาดำเนินการ	4
3. การรวบรวมข้อมูล	4
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	6
ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล	8
1. ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวประมง	8
2. สภาพะการทำให้ประมงชายฝั่งของชาวประมง	18
3. การมีส่วนร่วมในการจัดการประมงของชาวประมง	23
สรุปผลการศึกษา	25
เอกสารอ้างอิง	27

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ชาวประมงในพื้นที่ศึกษาจำแนกตามตำบล	8
2	จำนวนชาวประมงจำแนกตามช่วงอายุ	9
3	ระดับการศึกษาของชาวประมงกลุ่มตัวอย่าง	10
4	จำนวนชาวประมงจำแนกตามภูมิลำเนา	11
5	จำนวนชาวประมงจำแนกตามประสบการณ์ทำประมง	12
6	จำนวนชาวประมงจำแนกตามอาชีพอื่นๆของครัวเรือน	13
7	รายได้ต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	14
8	รายจ่ายต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	15
9	หนี้สินของครัวเรือนของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	16
10	การองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	17
11	การเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	18
12	เครื่องมือประมงหลัก	19
13	ชนิดเรือในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน	22
14	การมีส่วนร่วมหรือได้ทำกิจกรรมด้านการประมง	23
15	ระดับการมีส่วนร่วมหรือได้ทำกิจกรรมด้านการประมง	24
16	ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมจัดการประมงชายฝั่ง	25

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงของ
องค์กรและชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

วันทนา เจนกิจโกศล* รังสิมันต์ บัวทอง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนบน (สมุทรปราการ)

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนประมง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง ได้ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลมจนถึงอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 ตำบล 30 หมู่บ้าน จากกลุ่มชาวประมงตัวอย่างจำนวน 424 ราย และเจ้าหน้าที่องค์กรส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจำนวน 52 ราย

ชาวประมงชายฝั่งในพื้นที่จ.เพชรบุรี ประมาณครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50.71 มีช่วงอายุ 45-59 ปี และที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีถึงร้อยละ 9.43 โดยเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการทำประมงมากกว่า 20 ปี ชาวประมงส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 91.75) และเป็นคนในภูมิลำเนาเดิมถึงร้อยละ 85.14 มีเพียงร้อยละ 5.66 ที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่น จากการสำรวจครัวเรือนประมงร้อยละ 32.08 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20.99 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท ส่วนที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีเพียงร้อยละ 7.08 โดยครัวเรือนประมงส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.01 ไม่มีอาชีพเสริมอื่น ในด้านรายจ่ายของครัวเรือนประมงพบว่า ร้อยละ 41.51 มีรายจ่ายระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท

กิจกรรมทางด้านการจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วยการอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดตั้งธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน การจัดสร้างปะการังเทียม การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ โดยผลการศึกษาพบว่า ชาวประมงยังมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ มีเพียงสามตำบลคือ ตำบลแหลมผักเบี้ย ตำบลบางเก่า และตำบลหนองขนานที่ชาวประมงมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความคาดหวังในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง พบว่า ชาวประมงส่วนใหญ่คาดว่าจะทำให้เกิดผลดีต่อการทำประมง โดยต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนมาตรการ (ร้อยละ 92.6) และการพิจารณาลงมติในการออกมาตรการด้านการจัดการประมง (ร้อยละ 90.4)

คำสำคัญ: ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วม การจัดการประมง จังหวัดเพชรบุรี

*ผู้รับผิดชอบ : 49 หมู่ 1 ซ.พระราชวชิรยาภรณ์ 16 ต.บางพิง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130

wantanadof@yahoo.com

Socio-Economic Factors on Participation of Local Institutions on Coastal Fisheries Management in Petchaburi Province

Wantana Chankitkosol*, Rangsimant Buatong

Upper Gulf Marine Fisheries Research and Development Center (Samut Prakan)

Abstract

Study on socio-economic factors on participation of local institutions on coastal fisheries management has been conducted in the coastal areas of Petchaburi province; composing 30 communities from 10 sub-districts. The survey has interviewed 424 fishers and 52 officials of local administrative organizations by structured questionnaires.

Half of fishers in study areas or 50.71% were 45-59 years old. Most of them have experiences on fishing operation more than 20 years. The fishers about 91.75% have been educated in primary school level. The monthly average revenue of fishing household were 5,001 -10,000 baht. The monthly expenses were almost the same amount of the revenue.

The activities on fisheries conservation or management in these areas were the replantation of mangrove tree, the community's aquatic bank, the artificial reefs installation and fish releasing. The study showed that the fishers have been participated in these kinds of activities in low level. There were only 3 sub-districts that have the moderate level of participation from fishers. The expectation of fishers about participation in fisheries management was expressed in positive way. Most of them want to participate in the determination of management measures; especially in the planning and approving the measures.

Key words : Socio-economic factors, participation, fisheries management, Petchaburi province

---

*Corresponding author : 49 Soi Prarachaveriyaporn 16, Bangpueng Sub-district, Prpradaeng District,

Samut Prakan Province 10130

e-mail : wantanadof@yahoo.com

คำนำ

นโยบายของรัฐบาลตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) จนถึงปัจจุบัน ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) จะเห็นว่ามีความนโยบายให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยในนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็มุ่งเน้นให้ราษฎรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อมด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรธุรกิจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของราษฎร และชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การส่งเสริมให้ราษฎรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็คือ ส่งเสริมการจัดการร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการแบบหนึ่งที่ไม่มีการทำถูกต้องหรือเข้าใจระบบของทรัพยากรธรรมชาติ (ระบบนิเวศ) หรือระบบสังคมมนุษย์ได้ทั้งหมด การดำเนินการด้วยวิธีการจัดการร่วมจะคำนึงถึงการพัฒนาระบบการจัดการ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม การจัดการร่วมจะให้ความสำคัญกับคนและพฤติกรรมคนมากกว่าความสำเร็จในการพัฒนาเทคโนโลยีชนิดใดชนิดหนึ่ง (กรมประมง, 2548)

ระบบนิเวศและชุมชนชายฝั่งอยู่ในภาวะวิกฤติ เนื่องมาจากการจับสัตว์น้ำมาใช้ประโยชน์เกินความเหมาะสม การเกิดภาวะเช่นนี้เนื่องจากไม่มีการควบคุมการใช้ทรัพยากร ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีส่วนร่วมหรือควรเข้ามาช่วยควบคุมการใช้ทรัพยากรชายฝั่งด้วยตนเอง (สกุล, 2546)

การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการประมงจากที่เคยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐฝ่ายเดียวไปสู่การจัดการโดยชุมชนนั้น ต้องการการดำเนินงานเป็นขั้นตอน รัฐควรลดบทบาททีละน้อย ในขณะที่เดียวกับชุมชนทำการเรียนรู้การจัดการประมงและเริ่มมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งก็คือ การจัดการประมงร่วมกัน (กังวาลย์, 2541)

การเพิ่มบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้แก่ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการควบคุมการใช้ทรัพยากรประมงอย่างมีประสิทธิภาพตรงต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ในขณะเดียวกันก็เป็นภารกิจและความรับผิดชอบที่มากขึ้นของชุมชนเช่นกัน โดยจากการศึกษาที่ผ่านมาในเรื่องการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการจัดการประมงร่วมในพื้นที่อ่าวบางสะพานพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจให้ชาวประมงมีส่วนร่วมในการจัดการประมงนั้นคือ อายุของชาวประมง การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในการใช้ทรัพยากร และความตระหนักต่อการจัดการประมงร่วม (กนกพร, 2546) สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนาวิทย์ (2546) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชาวประมงบริเวณอ่าวพังงาในการจัดการประมงโดยชุมชน

คือ สถานภาพทางสังคมหรือบทบาทในชุมชน และการเปิดรับข่าวสารของชาวประมง ซึ่งสามารถนำผลการศึกษานี้มาปรับปรุงกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้แก่ชาวประมงในพื้นที่ได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงของท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลมจนถึงอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง รูปแบบการจัดการและการมีส่วนร่วมของหน่วยศึกษาในการจัดการทรัพยากรประมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวประมง
2. เพื่อศึกษาสถานะการทำประมงชายฝั่งของชาวประมง
3. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการประมงชายฝั่งของชาวประมง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงของชุมชนประมงและองค์กรท้องถิ่น

วิธีการศึกษา

1. สถานที่ดำเนินการ

ศึกษาชุมชนประมงและองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตั้งแต่อำเภอบ้านแหลมจนถึงอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ตำบล และ 4 เทศบาลตำบล โดยมีหมู่บ้านประมงชายฝั่งจำนวน 21 หมู่บ้าน

2. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่าง เดือนตุลาคม 2553 ถึง เดือนกันยายน 2554

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวกับการประมงชายฝั่ง และชาวประมง

โดยกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ จะทำการสุ่มจากทุกหน่วยงานๆ ละ 5 ราย

ในส่วนของกลุ่มชาวประมง ได้วางแผนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 กำหนดขนาดจำนวนตัวอย่างจากประชากร คือ ชาวประมงผู้ทำการประมงในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สูตรของ (Cochran, 1977 อ้างตาม ชีรวุฒิ, 2543) ใช้ในกรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีความถี่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ร้อยละ 5 และ สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการคำนวณจากสมการ ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2}$$

$$n = 384.16$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ

โดยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญที่ 0.05 มีค่า $Z = 1.96$

3.1.2 การสุ่มตัวอย่าง จะใช้การสุ่มแบบ Stratified random sampling คือ สุ่มให้ครอบคลุมชาวประมงในแต่ละเขตพื้นที่ระดับตำบล คือ กลุ่มชาวประมงผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการประมงและทรัพยากรชายฝั่ง

3.2 การเก็บข้อมูล

สำรวจรูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงของชาวประมง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.2.1 กลุ่มที่ 1 ชาวประมง จะเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ในข้อมูลเกี่ยวกับการทำประมง รายได้และหนี้สินของครัวเรือน ระดับการศึกษา การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน การรับรู้ข่าวสารและการเข้ารับการฝึกอบรม เป็นต้น

3.2.2 กลุ่มที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ สมาชิกอบ.ต. หรือสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลขององค์กร เช่น ระดับรายได้และงบประมาณขององค์กร จำนวนเจ้าหน้าที่ ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ นโยบายด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3.2.3 กลุ่มที่ 3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ เพื่อรวบรวมข้อมูลขององค์กร เช่น ระดับรายได้และงบประมาณขององค์กร จำนวนเจ้าหน้าที่ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ นโยบายด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาแปลงข้อมูลที่ได้เป็นรหัส (code) จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลศึกษาในรูปสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา การย้ายภูมิลำเนา ประสบการณ์ทำประมง การประกอบอาชีพเสริม รายได้ของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือน ภาวะหนี้สินของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการทำประมง ได้แก่ ชนิดและจำนวนเครื่องมือประมง วิธีการทำประมง แหล่งทำการประมง ขนาดเรือและเครื่องยนต์ อุปกรณ์ช่วยทำการประมง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจด้านการประมง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำ กฎระเบียบในการทำประมง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 15 ข้อ โดยมี 3 คำตอบ คือ ใช่ ไม่ใช่ และ ไม่รู้

ถ้าตอบ ถูก	ให้คะแนน	1
ผิด	ให้คะแนน	0
ไม่รู้	ให้คะแนน	0

โดยนำผลคะแนนที่ได้ 15 ข้อมารวมกัน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนของระดับความรู้ความเข้าใจด้านการประมง และสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ มีความรู้ระดับต่ำ ปานกลาง และสูง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความตระหนักในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ ได้แก่ ความคิดเห็นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ความคิดเห็นเรื่องการทำประมงอย่างมีจรรยาบรรณ ลักษณะคำถามเป็นการวัดความคิดเห็นของชาวประมง จำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ

	ข้อความเชิงบวก		ข้อความเชิงลบ	
ถ้าตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	0	3	
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	1	2	
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	2	1	
เห็นด้วยอย่างมาก	ให้คะแนน	3	0	

โดยนำผลคะแนนที่ได้ 12 ข้อมารวมกัน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนของระดับความตระหนักในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ และสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ มีความตระหนักระดับต่ำ ปานกลาง และสูง

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านประมง ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วม กระบวนการที่มีส่วนร่วม ความถี่ในการมีส่วนร่วม ลักษณะคำถามเป็นการวัดความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมในกระบวนการต่างๆ จำนวน 11 ข้อ

ถ้าตอบ ไม่เคยเข้าร่วม	ให้คะแนน	0
เข้าร่วมเป็นบางครั้ง	ให้คะแนน	1
เข้าร่วมเป็นประจำ	ให้คะแนน	2

โดยนำผลคะแนนที่ได้ 11 ข้อมารวมกัน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนของระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านประมง และสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ มีส่วนร่วมระดับต่ำ ปานกลาง และสูง

4.1.2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยทำการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจด้านการประมง ความตระหนักในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ และตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านประมง ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมในการจัดการประมงชายฝั่ง โดยใช้ไคสแควร์ (Chi – square) และ Correlation coefficient โดยกำหนดให้ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

โดยสมมติฐานในการวิจัย ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 สภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการประมง

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความเข้าใจด้านการประมง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการประมง

สมมติฐานที่ 3 ความตระหนักในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการประมง

4.1.3 การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการประมงตามเขตตำบล โดยใช้ t – test

ผลการศึกษา

1. ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวประมง

การศึกษารั้ครั้งนี้ทำการสำรวจชาวประมงชายฝั่ง ในพื้นที่ 10 เขตตำบล 21 หมู่บ้าน จำนวน 424 ราย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ชาวประมงในพื้นที่ศึกษาจำแนกตามตำบล

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนคน (ร้อยละ)	เพศ	
			ชาย	หญิง
1	เทศบาลเมืองชะอำ	58 (13.68)	57 (98.28)	1 (1.72)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	45 (10.61)	39 (86.67)	6 (13.33)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	42 (9.91)	28 (66.67)	14 (33.33)
4	อบต.บางขุนไทร	35 (8.25)	29 (82.86)	6 (17.14)
5	อบต.ปากทะเล	35 (8.25)	29 (82.86)	6 (17.14)
6	อบต.บางแก้ว	36 (8.49)	33 (91.67)	3 (8.33)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	44 (10.38)	43 (97.73)	1 (2.27)
8	เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	44 (10.38)	40 (90.91)	4 (9.09)
9	อบต.บางเก่า	54 (12.74)	46 (85.19)	8 (14.81)
10	อบต.หนองขนาน	31 (7.31)	30 (96.77)	1 (3.23)
	รวม		374 (88.21)	50 (11.79)

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 อายุ

จากการสำรวจอายุชาวประมงชายฝั่งในพื้นที่เพชรบุรี พบว่าชาวประมงประมาณครึ่งหนึ่งมีช่วงอายุ 45 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.71 ช่วงอายุ 35 – 44 ปี ร้อยละ 26.18 ช่วงอายุ 25 – 35 ปี ร้อยละ 12.97 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 9.43 และช่วงอายุน้อยที่สุดที่ทำการประมง คือ ช่วง 18 – 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.71 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนชาวประมงจำแนกตามช่วงอายุ

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนชาวประมงตามช่วงอายุ (ราย)				
		18-24 ปี (ร้อยละ)	25-34 ปี (ร้อยละ)	35-44 ปี (ร้อยละ)	45-59 ปี (ร้อยละ)	>60 ปี (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	0	4 (6.90)	15 (25.86)	37 (63.79)	2 (3.45)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	1 (2.22)	6 (13.33)	10 (22.22)	21 (46.67)	7 (15.56)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	0	2 (4.76)	9 (21.43)	20 (47.62)	11 (26.19)
4	อบต.บางขุนไทร	0	5 (14.29)	11 (31.43)	16 (45.71)	3 (8.57)
5	อบต.ปากทะเล	0	8 (22.86)	8 (22.86)	16 (45.71)	3 (8.57)
6	อบต.บางแก้ว	0	6 (16.67)	13 (36.11)	16 (44.44)	1 (2.78)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	0	7 (15.91)	7 (15.91)	25 (56.82)	5 (11.36)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	1 (2.27)	6 (13.64)	13 (29.55)	21 (47.73)	3 (6.82)
9	อบต.บางเก่า	1 (1.85)	2 (3.70)	12 (22.22)	35 (64.81)	4 (7.41)
10	อบต.หนองขนาน	0	9 (29.03)	13 (41.94)	8 (25.81)	1 (3.23)
	รวม	3 (0.71)	55 (12.97)	111 (26.18)	215 (50.71)	40 (9.43)

1.1.2 การศึกษา

จากการสำรวจชาวประมงชายฝั่งในพื้นที่ จ.เพชรบุรี พบว่าระดับการศึกษาของชาวประมงส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 91.75 มัธยมศึกษา ร้อยละ 7.55 ปริญญาตรี หรือสูงกว่า ร้อยละ 0.71 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของชาวประมงกลุ่มตัวอย่าง

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	การศึกษา			
		ประถม (ร้อยละ)	มัธยม (ร้อยละ)	ป ตรี/สูงกว่า (ร้อยละ)	ไม่ได้เรียน (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	55 (94.83)	3 (5.17)	0	0
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	43 (95.56)	2 (4.44)	0	0
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	40 (95.24)	2 (4.76)	0	0
4	อบต.บางขุนไทร	31 (88.57)	4 (11.43)	0	0
5	อบต.ปากทะเล	34 (97.14)	1 (2.86)	0	0
6	อบต.บางแก้ว	31 (86.11)	5 (13.89)	0	0
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	40 (90.91)	4 (9.09)	0	0
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	36 (81.82)	6 (13.64)	2 (4.55)	0
9	อบต.บางเก่า	52 (96.30)	2 (3.70)	0	0
10	อบต.หนองขนาน	27 (87.10)	3 (9.68)	1 (3.23)	0
	รวม	389 91.75	32 (7.55)	3 (0.71)	0

1.1.3 ภูมิลำเนา

จากการสำรวจภูมิลำเนาของชาวประมงชายฝั่ง พบว่า ส่วนใหญ่ชาวประมงมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่อยู่ในปัจจุบัน ร้อยละ 85.14 ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่นเพื่อทำการประมง ร้อยละ 5.90 ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ร้อยละ 5.66 และย้ายมาจากอำเภออื่น ร้อยละ 3.30 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนชาวประมงจำแนกตามภูมิลำเนา

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	ภูมิลำเนา			
		ที่อยู่ปัจจุบัน (ร้อยละ)	ย้ายมาจาก จ.อื่น (ร้อยละ)	ย้ายมาจาก อ.อื่น (ร้อยละ)	ย้ายมาจาก ม.อื่น (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	44 (75.86)	7 (12.07)	4 (6.90)	3 (5.17)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	42 (93.33)	0	0	3 (6.67)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	39 (92.86)	1 (2.38)	0	2 (4.76)
4	อบต.บางขุนไทร	27 (77.14)	1 (2.86)	0	7 (20)
5	อบต.ปากทะเล	27 (77.14)	3 (8.57)	2 (5.71)	3 (8.57)
6	อบต.บางแก้ว	31 (86.11)	3 (8.33)	1 (2.78)	1 (2.78)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	38 (86.36)	0	3 (6.82)	3 (6.82)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	38 (86.36)	1 (2.27)	3 (6.82)	2 (4.55)
9	อบต.บางเก่า	49 (90.74)	4 (7.41)	0	1 (1.85)
10	อบต.หนองขนาน	26 (83.87)	4 (12.90)	1 (3.23)	0
	รวม	361 (85.14)	24 (5.66)	14 (3.30)	25 (5.90)

1.1.4 ประสิทธิภาพทำประมง

จากการสำรวจประสิทธิภาพในการทำประมงของชาวประมง พบว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่งมีประสิทธิภาพทำประมงมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 52.36 ประสิทธิภาพ 11 – 20 ปี ร้อยละ 31.84 ประสิทธิภาพ 6 – 10 ปี ร้อยละ 11.79 ประสิทธิภาพ 1 – 5 ปี ร้อยละ 4.01 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนชาวประมงจำแนกตามประสิทธิภาพทำประมง

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	ประสิทธิภาพทำประมง			
		1-5 ปี (ร้อยละ)	6-10ปี (ร้อยละ)	11-20 ปี (ร้อยละ)	>20 ปี (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	3 (5.17)	13 (22.41)	14 (24.14)	28 (48.28)
2	เทศบาลตำบลบางตะนูน	0	3 (6.67)	14 (31.11)	28 (62.22)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	1 (2.38)	3 (7.14)	15 (35.71)	23 (54.76)
4	อบต.บางขุนไทร	1 (2.86)	2 (5.71)	14 (40)	18 (51.43)
5	อบต.ปากทะเล	2 (5.71)	5 (4.29)	13 (37.14)	15 (42.86)
6	อบต.บางแก้ว	2 (5.56)	6 (16.67)	12 (33.33)	16 (44.44)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	3 (6.82)	3 (6.82)	12 (27.27)	26 (59.09)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	0	6 (13.64)	16 (36.36)	22 (50)
9	อบต.บางเก่า	2 (3.70)	6 (11.11)	12 (22.22)	34 (62.96)
10	อบต.หนองขนาน	3 (9.68)	3 (9.68)	13 (41.94)	12 (38.71)
	รวม	17 (4.01)	50 (11.79)	135 (31.84)	222 (52.36)

1.1.5 อาชีพอื่นๆของครัวเรือน

จากการสำรวจอาชีพอื่นๆของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริมร้อยละ 79.01 ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 9.67 และค้าขายร้อยละ 7.78 โดยในหนึ่งครัวเรือนอาจประกอบอาชีพเสริมหลายอาชีพ ตามรายละเอียดในตาราง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนชาวประมงจำแนกตามอาชีพอื่นๆของครัวเรือน

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	อาชีพเสริม					
		อบต. (ร้อยละ)	เกษตรกร (ร้อยละ)	ค้าขาย (ร้อยละ)	รับจ้าง (ร้อยละ)	อื่นๆ (ร้อยละ)	ไม่มีอาชีพ เสริม (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	1 (1.72)	1 (1.72)	11 (18.97)	0	2 (3.45)	43 (74.14)
2	เทศบาลตำบลบางตะนูน	0	0	5 (11.11)	6 (13.33)	0	34 (75.56)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	0	0	7 (16.67)	4 (9.52)	1 (2.38)	30 (71.43)
4	อบต.บางขุนไทร	0	0	1 (2.86)	8 (22.86)	0	26 (74.29)
5	อบต.ปากทะเล	0	0	1 (2.86)	8 (22.86)	2 (5.71)	24 (68.57)
6	อบต.บางแก้ว	0	0	1 (2.78)	2 (5.56)	0	33 (91.67)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	0	2 (4.55)	1 (2.27)	6 (13.64)	0	35 (79.55)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	0	0	0	3 (6.82)	0	41 (93.18)
9	อบต.บางเก่า	0	2 (3.70)	5 (9.26)	1 (1.85)	0	46 (85.19)
10	อบต.หนองขนาน	0	3 (9.68)	1 (3.23)	3 (9.68)	1 (3.23)	23 (74.19)
	รวม	1 (0.24)	8 (1.89)	33 (7.78)	41 (9.67)	6 (1.42)	335 (79.01)

1.2 รายได้ – รายจ่ายของครัวเรือน

1.2.1 รายได้ต่อเดือน

จากการสำรวจรายได้ต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 5,001 – 10,000 บาทร้อยละ 32.08 มากกว่า 20,000 บาทร้อยละ 20.99 10,001 – 15,000 บาทร้อยละ 28.07 15,001 – 20,001 บาทร้อยละ 11.79 และน้อยกว่า 5,000 บาทร้อยละ 7.08 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 รายได้ต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	รายได้ต่อเดือน (บาท)				
		< 5,000 (ร้อยละ)	5,001-10,000 (ร้อยละ)	10,001- 15,000 (ร้อยละ)	15,001- 20,000 (ร้อยละ)	>20,000 (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	9 (15.52)	10 (17.24)	12 (20.69)	9 (15.52)	18 (31.03)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	5 (11.11)	18 (40)	13 (28.89)	7 (15.56)	2 (4.44)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	5 (11.90)	4 (9.52)	12 (28.57)	6 (14.29)	15 (35.71)
4	อบต.บางขุนไทร	6 (17.14)	17 (48.57)	7 (20)	1 (2.86)	4 (11.43)
5	อบต.ปากทะเล	2 (5.71)	16 (45.71)	13 (37.14)	3 (8.57)	1 (2.86)
6	อบต.บางแก้ว	1 (2.78)	8 (22.22)	12 (33.33)	6 (16.67)	9 (25)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	1 (2.27)	8 (18.18)	10 (22.73)	7 (15.91)	18 (40.91)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	0 (0)	17 (38.64)	12 (27.27)	3 (6.82)	12 (27.27)
9	อบต.บางเก่า	0 (0)	23 (42.59)	17 (31.48)	8 (14.81)	6 (11.11)
10	อบต.หนองขนาน	1 (3.23)	15 (48.39)	11 (35.48)	0 (0)	4 (12.90)
	รวม	30 (7.08)	136 (32.08)	119 (28.07)	50 (11.79)	89 (20.99)

1.2.2 รายจ่ายต่อเดือน

จากการสำรวจรายจ่ายต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 5,001 – 10,000 บาทร้อยละ 41.51 10,001 – 15,000 บาทร้อยละ 26.65 15,001 – 20,001 บาทร้อยละ 6.13 มากกว่า 20,000 บาทร้อยละ 7.31 น้อยกว่า 5,000 บาทร้อยละ 18.40 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 รายจ่ายต่อเดือนของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	รายจ่ายต่อเดือน (บาท)				
		< 5,000 (ร้อยละ)	5,001-10,000 (ร้อยละ)	10,001- 15,000 (ร้อยละ)	15,001- 20,000 (ร้อยละ)	>20,000 (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	13 (22.41)	14 (24.14)	17 (29.31)	8 (13.79)	6 (10.34)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	10 (22.22)	18 (40)	14 (31.11)	1 (2.22)	2 (4.44)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	8 (19.05)	7 (16.67)	13 (30.95)	2 (4.76)	12 (28.57)
4	อบต.บางขุนไทร	15 (42.86)	12 (34.29)	7 (20)	1 (2.86)	0 (0)
5	อบต.ปากทะเล	3 (8.57)	23 (65.71)	8 (22.86)	1 (2.86)	0 (0)
6	อบต.บางแก้ว	5 (13.89)	11 (30.56)	17 (47.22)	1 (2.78)	2 (5.56)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	3 (6.82)	22 (50)	7 (15.91)	9 (20.45)	3 (6.82)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	4 (9.09)	23 (52.27)	9 (20.45)	2 (4.55)	6 (13.64)
9	อบต.บางเก่า	11 (20.37)	22 (40.74)	20 (37.04)	1 (1.85)	0 (0)
10	อบต.หนองขนาน	6 (19.35)	24 (77.42)	1 (3.23)	0 (0)	0 (0)
	รวม	78 (18.40)	176 (41.51)	113 (26.65)	26 (6.13)	31 (7.31)

1.2.3 หนี้สินของครัวเรือน

จากการสำรวจหนี้สินของครัวเรือนของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนในพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 49.06 มีหนี้สินมากกว่า 20,000 บาทร้อยละ 37.50 10,001 – 15,000 บาทร้อยละ 4.01 5,001 – 10,000 บาทร้อยละ 2.12 15,001 – 20,001 บาทร้อยละ 5.42 และน้อยกว่า 5,000 บาทร้อยละ 1.89 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 หนี้สินของครัวเรือนของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน

n = 424

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หนี้สินของครัวเรือน (บาท)					
		< 5,000 (ร้อยละ)	5,001- 10,000 (ร้อยละ)	10,001- 15,000 (ร้อยละ)	15,001- 20,000 (ร้อยละ)	>20,000 (ร้อยละ)	ไม่มีหนี้ (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	2 (3.45)	4 (6.90)	4 (6.90)	2 (3.45)	17 (29.31)	29 (50)
2	เทศบาลตำบลบางตะบูน	2 (4.44)	1 (2.22)	4 (8.89)	0	17 (37.78)	21 (46.67)
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	1 (2.38)	0	2 (4.76)	1 (2.38)	13 (30.95)	25 (59.52)
4	อบต.บางขุนไทร	1 (2.86)	1 (2.86)	0	2 (5.71)	9 (25.71)	22 (62.86)
5	อบต.ปากทะเล	0	0	0	4 (11.43)	13 (37.14)	18 (51.43)
6	อบต.บางแก้ว	0	0	2 (5.56)	2 (5.56)	14 (38.89)	18 (50)
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	0	0	1 (2.27)	1 (2.27)	17 (38.64)	25 (56.82)
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	1 (2.27)	0	2 (4.55)	9 (20.45)	13 (29.55)	19 (43.18)
9	อบต.บางเก่า	1 (1.85)	2 (3.70)	0	2 (3.70)	32 (59.26)	17 (31.48)
10	อบต.หนองขนาน	0	1 (3.23)	2 (6.45)	0	14 (45.16)	14 (45.16)
	รวม	8 (1.89)	9 (2.12)	17 (4.01)	23 (5.42)	159 (37.5)	208 (49.06)

1.3 การเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัคร

1.3.1 องค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัคร

จากการสำรวจการเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน พบว่า ชาวประมงส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครใดร้อยละ 34.97 เป็นสมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้านร้อยละ 34.30 กลุ่มกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 7.13 กลุ่มสหกรณ์เกษตร จ.เพชรบุรีร้อยละ 6.24 กลุ่ม ชกส.ร้อยละ 5.35 กลุ่มสหกรณ์ยูเนี่ยนร้อยละ 5.12 กลุ่มธนาคารสัตว์น้ำร้อยละ 2.23 กรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนและกลุ่มอาสาตำรวจน้ำร้อยละ 1.78 สมาคมประมงร้อยละ 0.67 กลุ่มประมงเรือใหญ่ร้อยละ 0.45 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน

องค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัคร	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิกองค์กรใดๆ	157	34.97
กลุ่มประมงพื้นบ้าน	154	34.30
กลุ่มธนาคารสัตว์น้ำ	10	2.23
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	32	7.13
กลุ่ม ชกส.	24	5.35
กรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน	8	1.78
กลุ่มอาสาตำรวจน้ำ	8	1.78
กลุ่มสหกรณ์ยูเนี่ยน	23	5.12
กลุ่มสหกรณ์เกษตร จ.เพชรบุรี	28	6.24
กลุ่มประมงเรือใหญ่	2	0.45
สมาคมประมง	3	0.67

1.3.2 สถานภาพในกลุ่ม

จากการสำรวจการเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัคร โดยจำแนกตามสถานภาพในกลุ่มของชาวประมงในพื้นที่อำเภอไทยตอนใน พบว่า กลุ่มประมงพื้นบ้าน มีสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นกรรมการร้อยละ 12.34 เป็นสมาชิกร้อยละ 87.66 กลุ่มธนาคารสัตว์น้ำ มีสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นกรรมการร้อยละ 20 เป็นสมาชิกร้อยละ 80 กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน มีสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นกรรมการร้อยละ 15.63 เป็นสมาชิกร้อยละ 84.38 กลุ่มอาสาตำรวจน้ำ มีสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นกรรมการร้อยละ 12.50 เป็นสมาชิกร้อยละ 78.50 กลุ่มสหกรณ์ยูเนี่ยน มีสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นกรรมการร้อยละ 8.70 เป็นสมาชิกร้อยละ 91.30 กลุ่มสหกรณ์เกษตร จ.เพชรบุรี กลุ่มประมงเรือใหญ่ สมาคมประมง มีสมาชิกที่เป็นสมาชิกร้อยละ 100 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัครของชาวประมงในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน

องค์กรหรือกลุ่มอาสาสมัคร	สถานภาพในกลุ่ม			
	กรรมการ(ราย)	ร้อยละ	สมาชิก(ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	0	0	0	0
กลุ่มประมงพื้นบ้าน	19	12.34	135	87.66
กลุ่มธนาคารสัตว์น้ำ	2	20	8	80
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	5	15.63	27	84.38
กลุ่ม ชกส.	0	0	24	100
กรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน	5	62.50	3	37.5
กลุ่มอาสาสมัครจวน้ำ	1	12.50	7	87.5
กลุ่มสหกรณ์ยูเนียน	2	8.70	21	91.30
กลุ่มสหกรณ์เกษตร จ.เพชรบุรี	0	0	28	100
กลุ่มประมงเรือใหญ่	0	0	2	100
สมาคมประมง	0	0	3	100

2. สถานะการทำประมงชายฝั่งของชาวประมง

2.1 เครื่องมือประมงหลัก

ในพื้นที่อ่าวไทยตอนในเครื่องมือประมงชนิดที่พบมากในแหล่งทำการประมงเดียวกับลอบหมึกสาย ได้แก่ อวนปู อวนกุ้ง อวนปลา ลอบปูม้า ไคหมึก และอวนลาก (ตารางที่ 13)

2.1.1 ลอบหมึกสาย

จากการสำรวจข้อมูลชาวประมงที่ใช้เครื่องมือลอบหมึกสาย จำนวน 133 ราย พบว่าชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมือลอบหมึกสาย ส่วนใหญ่เกือบทุกคนจะวางลอบหมึกสายวันละ 1 เทียว โดยใน 1 เดือนชาวประมงส่วนใหญ่ร้อยละ 29 จะทำการประมงทั้งเดือน ที่รองลงมาคือ 20 วัน ร้อยละ 23 และ 15 วัน ร้อยละ 17 ตามลำดับ ซึ่งชาวประมงส่วนน้อยทำการประมงไม่ถึง 10 วัน ร้อยละ 2

ระยะเวลาในการวางลอบหมึกสายของชาวประมง พบว่า ส่วนใหญ่จะวางลอบหมึกสายทิ้งไว้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ร้อยละ 21, 24 ชั่วโมง ร้อยละ 19.5 และ 12 ชั่วโมง ร้อยละ 17 ตามลำดับ โดยมีชาวประมงบางคนวางลอบหมึกสายทิ้งไว้นานถึง 168 ชั่วโมง

จำนวนเครื่องมือที่ชาวประมงใช้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีการใช้เครื่องมือชนิดนี้ตั้งแต่ 225 ตัว จนไปถึง 36,000 ตัว โดยส่วนใหญ่จะใช้จำนวน 5,000 ตัว ร้อยละ 12 , 4,000 ตัว ร้อยละ 11, 2,000 ตัว ร้อยละ 9 และ 10,000 ตัว ร้อยละ 7.5

ตารางที่ 12 เครื่องมือประมงหลัก

ตำบล	ชนิดเครื่องมือ									
	ลอบหมึก สาย (ร้อยตะ)	อวนจม ปู (ร้อยตะ)	อวนกุ้ง (ร้อยตะ)	ลอบปู (ร้อยตะ)	ไคหมึก (ร้อยตะ)	อวนปลา (ร้อยตะ)	ลอบ ปลา (ร้อยตะ)	เก็บหอย (ร้อยตะ)	รุนเคย (ร้อยตะ)	อวนหมึก (ร้อยตะ)
ชะอำ	10 (14.1)	22 (31.0)	1 (1.4)	16 (22.5)	-	22 (31.0)	-	-	-	-
บาง ตะบูน	43 (76.8)	-	8 (14.3)	1 (1.8)	-	4 (7.1)	-	-	-	-
บ้าน แหลม	-	25 (53.2)	3 (6.4)	1 (2.1)	13 (27.7)	3 (6.4)	1 (2.1)	-	1 (2.1)	-
บางขุน ไทร	-	10 (21.3)	8 (17.0)	-	-	6 (12.8)	-	19 (40.4)	4 (8.5)	-
ปาก ทะเล	-	10 (16.7)	23 (38.3)	-	-	12 (20.0)	-	14 (23.3)	1 (1.7)	-
บางแก้ว	4 (7.8)	29 (56.9)	12 (23.5)	-	-	6 (11.8)	-	-	-	-
แหลม ผักเบี้ย	1 (1.7)	32 (53.3)	10 (16.7)	-	-	17 (28.3)	-	-	-	-
หาดเจ้า ฟ้า	25 (34.2)	39 (53.4)	6 (8.2)	1 (1.4)	-	2 (2.7)	-	-	-	-
บางเก่า	29 (33.0)	43 (48.9)	9 (10.2)	1 (1.1)	-	4 (4.5)	-	-	-	2 (2.3)
หนอง ขนาน	-	3 (7.1)	-	-	-	38 (90.5)	-	-	-	1 (2.4)
รวม	112	213	380	20	13	114	1	33	6	3

การวางลอบหมึกสายสามารถทำได้ตลอดทั้งปี ทั้งกลางวันและกลางคืน ส่วนมากชาวประมงมักจะวางลอบช่วงกลางคืนเพราะเป็นเวลาที่หมึกสายออกหากิน และวางลอบหมึกสายเป็นแถว โดยจะใช้เชือกผูกมัดกับเปลือกหอยสังข์ให้แต่ละตัวห่างกันพอประมาณ และมีทุ่นบอกตำแหน่งของแนวลอบแต่ละแถว เปลือกหอยสังข์สามารถใช้ได้นานหลายปี โดยใน 1 เดือน ชาวประมงจะเก็บขึ้นมาทำความสะอาด ขูดเพรียงออก ให้หมึกสายเข้ามาได้ จากการสำรวจ พบว่า มีการวางลอบหมึกสายตั้งแต่ 1 แถว ไปจนถึง 50 แถว ส่วนใหญ่จะวางอยู่ที่ 1 แถว ถึง 15 แถว ซึ่งในแต่ละแถวจะมี

จำนวนลอบไม่เท่ากัน (ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวประมง) โดยจะมีจำนวนลอบหอยสังข์ตั้งแต่แถวละ 22 ตัว ถึง 3,750 ตัว โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้ลอบหอยสังข์แถวละ 500 ตัว ร้อยละ 14, 1,000 ตัว ร้อยละ 10, 400 และ 2,000 ตัว ร้อยละ 9

2.1.2 อวนปู

จากการสำรวจข้อมูลชาวประมงที่ใช้เครื่องมืออวนปู จำนวน 264 ราย พบว่า ชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนปู ส่วนใหญ่เกือบทุกคนจะวางอวนปูวันละ 1 เทียว โดยใน 1 เดือนชาวประมงส่วนใหญ่ ร้อยละ 25 จะทำการประมงทั้งเดือน ที่รองลงมาคือ 15 วัน ร้อยละ 24, 20 วัน ร้อยละ 16 และ 10 วัน ร้อยละ 14 ตามลำดับ ซึ่งชาวประมงส่วนน้อยทำการประมงไม่ถึง 10 วัน ร้อยละ 4

ข้อมูลจากการสำรวจชาวประมง พบว่า ระยะเวลาในการวางอวนปูก่อนที่อวนของชาวประมงมีการวางทิ้งไว้ตั้งแต่ 12 ถึง 168 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะวางอวนปูทิ้งไว้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ร้อยละ 25, 12 ชั่วโมง ร้อยละ 19, 24 ชั่วโมง ร้อยละ 17 และ 72 ชั่วโมง ร้อยละ 12 โดยมีชาวประมงบางคนวางอวนปูทิ้งไว้นานถึง 168 ชั่วโมง

จำนวนเครื่องมือที่ชาวประมงใช้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีการใช้เครื่องมือชนิดนี้ตั้งแต่ 4 ฟัน ถึง 350 ฟัน โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้อวนปูเฉลี่ย 30 ฟัน ถึง 100 ฟัน

การวางอวนปูสามารถทำประมงได้ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน โดยจะวางอวนตามกระแสน้ำ และมีหุ่นบอกตำแหน่งของแนวอวน การวางอวนปูจะวางเป็นแถวซ้อนๆ กัน จากการสำรวจ พบว่า มีการวางอวนปูตั้งแต่ 1 แถว ถึง 20 แถว ส่วนใหญ่ชาวประมงจะวางอวน 1 แถว ถึง 6 แถว ในแต่ละแถวจะมีจำนวนอวนไม่เท่ากัน (ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวประมง) โดยจะมีจำนวนตั้งแต่แถวละ 3 ฟัน ถึง 300 ฟัน โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้อวนปูแถวละ 10 ฟัน ร้อยละ 14, 8 ฟัน ร้อยละ 11, 6 ฟัน และ 15 ฟัน ร้อยละ 6

2.1.3 อวนกุ้ง

จากการสำรวจข้อมูลชาวประมงที่ใช้เครื่องมืออวนกุ้ง จำนวน 87 ราย พบว่า ชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนกุ้ง ส่วนใหญ่เกือบทุกคนจะวางอวนกุ้งวันละ 1 เทียว โดยใน 1 เดือนชาวประมงส่วนใหญ่ ร้อยละ 37 จะทำการประมง 10 วัน ที่รองลงมาคือ 20 วัน ร้อยละ 22, 30 วัน ร้อยละ 15 และ 15 วัน ร้อยละ 14 ตามลำดับ ซึ่งชาวประมงส่วนน้อยทำการประมงไม่ถึง 10 วัน ร้อยละ 4

ข้อมูลจากการสำรวจชาวประมง พบว่า ระยะเวลาในการวางอวนกุ้งก่อนที่อวนของชาวประมงมีการวางทิ้งไว้ตั้งแต่ครึ่งชั่วโมง ถึง 6 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะวางอวนกุ้งทิ้งไว้เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ร้อยละ 32, ครึ่งชั่วโมง ร้อยละ 25 และ 5 ชั่วโมง ร้อยละ 15

จำนวนเครื่องมือที่ชาวประมงใช้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีการใช้เครื่องมือชนิดนี้ตั้งแต่ 4 ฟัน ถึง 80 ฟัน โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้อวนกุ้งเฉลี่ย 20 ฟัน ถึง 50 ฟัน

การวางอวนกุ้งสามารถทำประมงได้ทั้งปี โดยจะวางอวนในช่วงน้ำขึ้น น้ำลง และวางอวนขวางกระแสน้ำ ชาวประมงจะวางอวนและกู้วนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้กุ้งน้อยหรือ

กระแสน้ำหยุดไหลจึงจะหยุดทำการประมง จากการสำรวจ พบว่า มีการวางอวนกุ้งตั้งแต่ 1 แแถว ถึง 9 แแถว ส่วนใหญ่ชาวประมงจะวางอวน 3 แแถว ถึง 5 แแถว ในแต่ละแถวจะมีจำนวนอวนไม่เท่ากัน (ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวประมง) โดยจะมีจำนวนตั้งแต่แถวละ 1 ฟัน ถึง 27 ฟัน โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้ อวนกุ้งแถวละ 8 ฟัน ถึง 12 ฟัน

2.1.4 อวนปลา

จากการสำรวจข้อมูลชาวประมงที่ใช้เครื่องมืออวนปลา จำนวน 101 ราย พบว่า ชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนปลา ส่วนใหญ่เกือบทุกคนจะวางอวนปลาวันละ 1 เที้ยว โดยใน 1 เดือนชาวประมงส่วนใหญ่ ร้อยละ 27 จะทำการประมงทั้งเดือน ที่รองลงมาคือ 20 วัน ร้อยละ 22, 15 วัน ร้อยละ 16 และ 10 วัน ร้อยละ 15 ตามลำดับ ซึ่งชาวประมงส่วนน้อยทำการประมงไม่ถึง 10 วัน ร้อยละ 3

ข้อมูลจากการสำรวจชาวประมง พบว่า ระยะเวลาในการวางอวนปลาก่อนกู้ อวนของชาวประมงมีการวางทิ้งไว้ตั้งแต่ครึ่งชั่วโมง ถึง 72 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะวางอวนปลาทิ้งไว้เป็น เวลาครึ่งชั่วโมง ถึง 3 ชั่วโมง โดยมีชาวประมงบางคนวางอวนปลาทิ้งไว้นานถึง 72 ชั่วโมง

จำนวนเครื่องมือที่ชาวประมงใช้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีการใช้ เครื่องมือชนิดนี้ตั้งแต่ 1 ฟัน ถึง 150 ฟัน โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้อวนปลาเฉลี่ย 8 ฟัน ถึง 30 ฟัน

การวางอวนปลาสามารถทำประมงได้ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน โดยจะวาง อวนตามกระแสน้ำ และมีหุ่นบอกตำแหน่งของแนวอวน จากการสำรวจ พบว่า มีการวางอวนปลาดั้งตั้งแต่ 1 แแถว ถึง 6 แแถว ส่วนใหญ่ชาวประมงจะวางอวน 1 แแถว ถึง 3 แแถว ในแต่ละแถวจะมีจำนวนอวนไม่เท่ากัน (ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวประมง) โดยจะมีจำนวนตั้งแต่แถวละ 1 ฟัน ถึง 75 ฟัน โดยชาวประมง ส่วนใหญ่จะใช้อวนปลาแถวละ 9 ฟัน ร้อยละ 14 ใช้อวนแถวละ 5 ฟัน ร้อยละ 13 ใช้อวนแถวละ 30 ฟัน ร้อยละ 12 และใช้อวนแถวละ 8 ฟัน ร้อยละ 11

2.1.5 ลอบปู

จากการสำรวจข้อมูลชาวประมงที่ใช้เครื่องมือลอบปู จำนวน 17 ราย พบว่า ชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมือลอบปู ทุกคนจะวางลอบปูวันละ 1 เที้ยว โดยใน 1 เดือน ชาวประมงจะทำประมง 15 วัน ถึง 30 วัน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 30 จะทำการประมงทั้งเดือน ที่รองลงมาคือ 20 วัน ร้อยละ 23 และ 15 วัน ร้อยละ 17 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการวางลอบปูของชาวประมง พบว่า ชาวประมงจะวางลอบปูทิ้ง ไว้ตั้งแต่ 6 ชั่วโมง ถึง 48 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะวางลอบปูทิ้งไว้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ร้อยละ 21, 24 ชั่วโมง ร้อยละ 19.5 และ 12 ชั่วโมง ร้อยละ 17 ตามลำดับ

จำนวนเครื่องมือที่ชาวประมงใช้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีการใช้ เครื่องมือชนิดนี้ตั้งแต่ 56 ตัว ถึง 3,000 ตัว โดยส่วนใหญ่จะใช้ลอบปูจำนวน 300 ตัว ถึง 500 ตัว

การวางลอบปูสามารถทำได้ตลอดทั้งปี แต่ต้องใส่เหยื่อไว้ในลอบปูด้วย โดยจะวางลอบปูเป็นแถว และมีหุ่นบอกตำแหน่งของแนวลอบแต่ละแถว จากการสำรวจ พบว่า มีการวางลอบปูตั้งแต่ 1 แถว ไปจนถึง 6 แถว ส่วนใหญ่จะวางอยู่ที่ 1 แถว ถึง 4 แถว ซึ่งในแต่ละแถวจะมีจำนวนลอบปูไม่เท่ากัน (ขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวประมง) โดยจะมีจำนวนลอบปูตั้งแต่แถวละ 56 ตัว ถึง 600 ตัว โดยชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้ลอบปูแถวละ 100 ตัว ถึง 500 ตัว

2.2 เรือประมง

เรือประมงที่พบในพื้นที่จ.เพชรบุรี เป็นเรือประมงทั้งชนิดที่มีเครื่องยนต์กลางลำ และชนิดที่มีเครื่องหางยาว โดยเรือส่วนใหญ่มีความยาวอยู่ในช่วง 6-10 เมตร (ร้อยละ 95.52) ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ชนิดเรือในพื้นที่จ.เพชรบุรี

ลำดับ	ชื่อตำบล	ขนาดความยาวเรือ		
		1-5 (ร้อยละ)	6-10 (ร้อยละ)	>10 (ร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองชะอำ	0	58 (100)	0
2	เทศบาลตำบลบางตะนูน	1.00 (2.22)	44 (97.78)	0
3	เทศบาลตำบลบ้านแหลม	0.00	27 (64.29)	15 (35.71)
4	อบต.บางขุนไทร	0.00	35 (100)	0
5	อบต.ปากทะเล	1.00 (2.86)	34 (97.14)	0
6	อบต.บางแก้ว	0.00	36 (100)	0
7	อบต.แหลมผักเบี้ย	0.00	44 (100)	0
8	เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	1.00 (2.27)	43 (97.73)	0
9	อบต.บางเก่า	0.00	54 (100)	0
10	อบต.หนองขนาน	1.00 (3.23)	30 (96.77)	0
	รวม	4 (0.94)	405 (95.52)	15 (3.54)

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการประมงของชาวประมง

กิจกรรมทางด้านการจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วยการอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดตั้งธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน การจัดสร้างปะการังเทียม การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ตารางที่ 14 การมีส่วนร่วมหรือได้ทำกิจกรรมด้านการประมง

	ข้อความ	ไม่เคยเลย (ร้อยละ)	เคยร่วม 1-5 ครั้ง (ร้อยละ)	เคยร่วม มากกว่า 5 ครั้ง (ร้อยละ)
1	เคยได้รับข้อมูลข่าวสารทางการประมง	83 (19.6)	289 (68.2)	52 (12.3)
2	เคยเข้าร่วมในการสัมมนาที่เกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำ	217 (51.2)	194 (45.8)	13 (3.1)
3	เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรทางด้านทรัพยากรสัตว์น้ำหรือสิ่งแวดล้อม	304 (71.7)	119 (28.1)	1 (0.2)
4	เคยร่วมจัดทำแผน/กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง	250 (59.0)	160 (37.7)	14 (3.3)
5	เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน	83 (19.6)	270 (63.7)	71 (16.7)
6	เคยเข้าร่วมเพื่อกำหนดกฎ กติกา การทำประมงของชุมชน	215 (50.7)	186 (43.9)	23 (5.4)
7	เคยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน	64 (15.1)	289 (68.2)	71 (16.7)
8	เคยเข้าร่วมกิจกรรมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ	191 (45.0)	207 (48.8)	26 (6.1)
9	เคยเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน	220 (51.9)	187 (44.1)	17 (4.0)
10	เคยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชายหาด	267 (63.0)	148 (34.9)	9 (2.1)
11	เคยเข้าร่วมติดตามเฝ้าระวังการทำผิดกฎหมาย/ข้อตกลงทางการประมงชายฝั่ง	212 (50.0)	187 (44.1)	25 (5.9)

โดยผลการศึกษาพบว่า ชาวประมงยังมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ มีเพียงสามตำบลคือ ตำบลแหลมผักเบี้ย ตำบลบางเก่า และตำบลหนองขนานที่ชาวประมงมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ระดับการมีส่วนร่วมหรือได้ทำกิจกรรมด้านการประมง

ตำบล	ช่วงคะแนน			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	0-7.33 ต่ำ (ร้อยละ)	7.34-14.66 ปานกลาง (ร้อยละ)	14.67-22 สูง (ร้อยละ)			
เทศบาลเมืองชะอำ	40	16	2	58	6.60	ต่ำ
	(69.0)	(27.6)	(3.4)	(100.0)		
เทศบาลตำบลบางตะนูน	39	6	0	45	4.69	ต่ำ
	(86.7)	(13.3)	(0)	(100)		
เทศบาลตำบลบ้านแหลม	28	14	0	42	5.79	ต่ำ
	(66.7)	(33.3)	(0)	(100)		
อบต.บางขุนไทร	23	12	0	35	6.09	ต่ำ
	(65.7)	(34.3)	(0)	(100)		
อบต.ปากทะเล	26	7	2	35	6.29	ต่ำ
	(74.3)	(20)	(5.7)	(100)		
อบต.บางแก้ว	24	11	1	36	6.17	ต่ำ
	(66.7)	(30.6)	(2.8)	(100)		
อบต.แหลมผักเบี้ย	11	30	3	44	9.34	ปานกลาง
	(25)	(68.2)	(6.8)	(100)		
เทศบาลหาดเจ้าสำราญ	29	15	0	44	6.75	ต่ำ
	(65.9)	(34.1)	(0)	(100)		
อบต.บางเก่า	27	19	8	54	7.98	ปานกลาง
	(50.0)	(35.2)	(14.8)	(100)		
อบต.หนองขนาน	14	16	1	31	8.03	ปานกลาง
	(45.2)	(51.6)	(3.2)	(100)		
รวม	261	146	17	424	6.79	ต่ำ
	(61.6)	(34.4)	(4)	(100)		

เมื่อพิจารณาความคาดหวังในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง พบว่า ชาวประมงส่วนใหญ่คาดว่าจะทำให้เกิดผลดีต่อการทำประมง โดยต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนมาตรการ (ร้อยละ 92.6) และการพิจารณาลงมติในการออกมาตรการด้านการจัดการประมง (ร้อยละ 90.4)

ตารางที่ 16 ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมจัดการประมงชายฝั่ง

การมีส่วนร่วม	ความต้องการเข้าร่วม		ระดับการมีส่วนร่วม		ผลที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วม		
	ต้องการ (ร้อยละ)	ไม่ต้องการ (ร้อยละ)	ทุกครั้ง (ร้อยละ)	บางครั้ง (ร้อยละ)	ดีขึ้น (ร้อยละ)	เหมือนเดิม (ร้อยละ)	แย่ลง (ร้อยละ)
การค้นหาสาเหตุและข้อมูลของปัญหา	400 (94.3)	24 (5.7)	204 (51)	196 (49)	357 (89.2)	43 (10.8)	0 (0)
การวางแผนมาตรการ	392 (92.5)	32 (7.5)	208 (53.1)	184 (46.9)	363 (92.6)	29 (7.4)	0 (0)
การพิจารณาลงมติ	396 (93.4)	28 (6.6)	220 (55.6)	176 (44.4)	358 (90.4)	37 (9.3)	1 (0.3)
การควบคุมให้ทุกคนทำตามมติ	366 (86.3)	58 (13.7)	217 (59.3)	149 (40.7)	327 (89.3)	35 (9.6)	4 (1.1)
การติดตามเฝ้าระวัง	365 (86.1)	59 (13.9)	218 (59.7)	147 (40.3)	329 (90.1)	35 (9.6)	1 (0)

สรุปผลการศึกษา

ชาวประมงชายฝั่งในพื้นที่จ.เพชรบุรี ประมาณครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50.71 มีช่วงอายุ 45-59 ปี และที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีถึงร้อยละ 9.43 โดยเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการทำประมงมากกว่า 20 ปี ชาวประมงส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 91.75) และเป็นคนในภูมิลำเนาดั้งเดิมถึงร้อยละ 85.14 มีเพียงร้อยละ 5.66 ที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่น จากการสำรวจครัวเรือนประมงร้อยละ 32.08 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20.99 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท ส่วนที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีเพียงร้อยละ 7.08 โดยครัวเรือนประมงส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.01 ไม่มีอาชีพเสริมอื่น ในด้านรายจ่ายของครัวเรือนประมงพบว่า ร้อยละ 41.51 มีรายจ่ายระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท

กิจกรรมทางการจัดการทรัพยากรประมงในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วยการอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดตั้งธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน การจัดสร้างปะการังเทียม การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ โดยผลการศึกษาพบว่า ชาวประมงยังมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ มีเพียงสามตำบลคือ ตำบลแหลมผักเบี้ย ตำบลบางเก่า และตำบลหนองขนานที่ชาวประมงมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และเมื่อ

พิจารณาความคาดหวังในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง พบว่า ชาวประมงส่วนใหญ่ คาดว่าจะทำให้เกิดผลดีต่อการทำประมง โดยต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนมาตรการ (ร้อยละ 92.6) และการพิจารณาลงมติในการออกมาตรการด้านการจัดการประมง (ร้อยละ 90.4)

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. 2540. คำนิยามและการจำแนกเครื่องมือประมงของไทย. โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 189 หน้า.
- กรมประมง. 2548. คู่มือการจัดการร่วม. เอกสารเผยแพร่โครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (CHARM). กรุงเทพฯ. 36 หน้า.
- กนกพร เกษสุวรรณ. 2546. แรงจูงใจของชาวประมงพื้นบ้าน ในการจัดการประมงร่วม: กรณีศึกษาอ่าวบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 252 หน้า
- กังวาลย์ จันทโรชิต. 2541. การจัดการประมงโดยชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ. 86 หน้า.
- ธนาวิทย์ บัวฝ้าย. 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชาวประมงในการจัดการประมงโดยชุมชน: กรณีศึกษาอ่าวพังงา จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 103 หน้า.
- สกุล สุพงษ์พันธุ์. 2546. วิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการประมงโดยชุมชน. เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 1/2546. กลุ่มอำนวยการและประสานงานวิชาการ, กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 142 หน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550.
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมประมง. 2543. คู่มือเครื่องมือทำการประมงทะเลของไทย. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 88 หน้า.